Managementreview
CO2 Prestatieladder

Versie: 1.0
Status: Definitief
Datum: 3-6-2024

Colofon

Uitgever
ADS Groep
Nieuwenkampsmaten 8, 7472 DE Goor
Postbus 93, 7470 AB, Goor

Document
Managementreview
CO2 Prestatieladder

Actie	Naam	Functie	Handtekening	Datum
Opstellen	Martin Guis en Agnes Dekker	Procesondersteuner Procescoördinator	 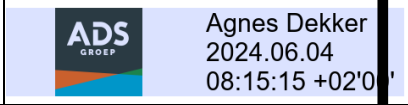	04-06-2024
Controleren	Bert Eenkhoorn	Directeur		05-06-2024
Vrijgeven	Michel Dijk	Algemeen Directeur	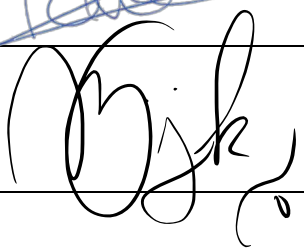	05-06-2024

Revisiewijzigingen

Versie	Datum	Belangrijkste wijzigingen
0.1	7-5-2024	Eerste opzet
0.2	27-5-2024	Vullen o.b.v. uitkomst interne audit
0.3	29-5-2024	Afronding t.b.v. controle en vrijgave
0.4	1-6-2024	Controle
1.0	3-6-2024	Aanpassing n.a.v. controle en definitief gemaakt

Distributielijst

Nr	Naam	Aantal
1.	Directie	1x (dig)
2.	ADS Groep	1x (dig)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 3
1 Algemeen 5
1.1 Inleiding 5
1.2 Verantwoordelijkheid CO2 Prestatieladder 5
1.3 Beïnvloeders en belanghebbenden 5
1.4 Organisatorische grens 6
1.4.1 Bedrijf 6
1.4.2 Kengetallen 7
1.4.3 Ladder 7
1.5 Continue verbeteren en audits 7
1.5.1 Continue verbeteren 7
1.5.2 Interne audit 7
1.5.3 Externe audit 7
1.6 Projecten met gunningsvoordeel 9
2 Invalshoek A - Inzicht 9
2.1 Kwantificeren 9
2.1.1. Dataverzameling 9
2.1.2 CO2 Footprint 9
2.1.3 Emissiefactoren en verificatie 9
2.1.4 Analyse emissies 10
2.2 Beoordeling doelstellingen A. Inzicht 10
3 Invalshoek B – Reductie 10
3.1 Kwantitatieve doelstellingen 10
3.1.1 Scope 1 13
3.1.2 Scope 2 13
3.1.3 Scope 3 13
3.2 Kwalitatieve doelstellingen 13

3.3 Beoordeling doelstellingen B. Reductie 14

4 Invalshoek C – Transparantie 14
4.1 Communicatieplan intern 14
4.2 Communicatieplan extern 15
4.3 Beoordeling doelstellingen C. Transparantie 16

5 Invalshoek D – Participatie 16
5.1 Beoordeling doelstellingen D. Participatie 16
5.1.1 Structurele initiatieven 17
5.1.2. Losse initiatieven 17

6 Conclusies en aanbevelingen 19
Bijlage 1 – CO2-Footprint 2023 20
Bijlage 2 – Plan van aanpak reductiedoelstellingen – live (document 3-in-1) .. 21
Bijlage 3 – SKAO Maatregelenlijst 2024 22
Bijlage 4 – Ketenanalyse 2021 & ketenanalyse 2023 23

1 Algemeen

1.1 Inleiding

De CO2-Prestatieladder kent 4 invalshoeken en zo is deze rapportage dan ook ingedeeld:

- Invalshoek A – Inzicht
- Invalshoek B – Reductie
- Invalshoek C – Transparantie
- Invalshoek D – Participatie

Elke invalshoek is onderverdeeld in 5 niveaus, ADS Groep is gecertificeerd op niveau 5 in de CO2 uitstootcategorie 'Klein bedrijf' (K), uitstoot <500 tCO2. Dit betekent dat, met uitzondering van de vrijstellingen, op alle Ladder-onderdelen moet worden gescoord.

De rapportage is opgesteld volgens het GHG-Protocol, de ISO 14064-1; 2018 "Quantification and reporting of greenhouse gas emissions and removals" en de eisen uit het CO2-Prestatieladder handboek. Op het GHG-Protocol zijn geen uitzonderingen van toepassing, er is geen sprake van GHG-compensatie (broeikasgascompensatie) en er heeft geen verbranding van biomassa plaatsgevonden. Wel worden koelvloeistoffen van (office) airco's uitgesloten in de CO2-footprint.

1.2 Verantwoordelijkheid CO2 Prestatieladder

De inrichting qua verantwoordelijkheid is als volgt:

- Bewaking en sturing geheel omtrent CO2 prestatieladder door procescoördinator;
- Onderdelen van verschillende invalshoeken door procesondersteuner;
- Uitvoerende taken liggen voor een deel bij de algemeen service medewerker, teamleider realisatie Water en commercieel manager Duurzaam Bouwen;
- Eindverantwoordelijkheid ligt bij directie;
- Indien project wordt aangenomen met gunningsvoordeel omtrent CO2 prestatieladder dan is de projectmanager verantwoordelijk. Projectteam zal in dat geval ook uitvoerend verantwoordelijk zijn.

1.3 Beïnvloeders en belanghebbenden

Binnen ADS Groep zijn geen individuele personen te benoemen die een dermate invloed op de CO2 footprint hebben dat gedragsverandering van deze individuele persoon alleen al zou zorgen voor een significante verandering in de CO2-footprint. Wel van belang is het bewustzijn van de sleutelfunctionarissen binnen het bedrijf en het draagvlak voor maatregelen onder de medewerkers.

ID	Belanghebbende	Toelichting
Intern	Strategisch Tenderbureau	Trede 5 is van belang voor gunningsvoordeel. Certificering ondersteunt bij uitdragen duurzame aannemer. Informeren planschrijver over maatregelen en ladder-eisen.
Intern	Sleutelfunctionarissen	Binnen ons bedrijf zijn verschillende sleutelfunctionarissen die een verantwoordelijkheid dragen in het nemen van de reductiemaatregelen of daar (in)direct mee te maken krijgen tijdens hun werkzaamheden.

		Sleutelfuncties zijn o.a. directie, teamleiders, projectmanagers, materieelbeheer, werkvoorbereiders en leaseauto-rijders.
Klant	Aanbesteder met gunningsvoordeel	Onze opdrachtgevers, zoals waterschappen en drinkwaterbedrijven, hechten veel waarde aan CO2 reductie.
Klant	Aanbesteder met duurzaamheid als speerpunt	De volgende opdrachtgevers hechten veel waarde aan CO2-reductie: • Prospecten: Waterschappen, ontwikkelaars, beleggers, zorgorganisaties • Klanten: Waterschappen en drinkwaterbedrijven Vaak fictieve korting op aanbesteding en score op EMVI-plan. Daarnaast komt duurzaamheid steeds vaker naar voren in de selectiefase.
Partner	Bouwpartners, nevenaannemers	ADS Groep als interessante partij om bouwcombinatie te vormen t.a.v. aanbesteding met gunningsvoordeel/duurzaamheidseisen.
Leverancier	Leveranciers, onderaannemers	Wisselwerking met betrekking tot (keten)initiatieven. Onderaannemers/leveranciers met niveau 3 of hoger interessant voor aanbesteding/samenwerking bij projecten met gunningsvoordeel.
Overheid	Regering, provincie, gemeente	Reductie CO2 draagt bij aan doelstelling Klimaatakkoord Parijs 2015. Door invalshoek A en B van de ladder eveneens invulling aan Meerjarenafspraak Europese Energie Efficiency (MEE) – Energie Efficiëntie Plan (EEP).
Branche	Brancheorganisaties, branche initiatieven en branchegenoten	• Brancheorganisaties: Bouwend Nederland, Duurzame Leverancier, SKAO. • Branchegenoten: Klok Bouw Nijmegen (niveau 5), GMB Kampen (niveau 5), Strukton (niveau 5).

1.4 Organisatorische grens

1.4.1 Bedrijf

Betreft:
ADS Groep B.V. - KvK 08115565
ADS Groep Bouw B.V. – KvK 80238017
ADS Groep Toelevering Bouw B.V. – KvK 80238009
ADS Groep Water B.V. – KvK 80238505
ADS Groep Toelevering Water B.V. – KvK 80237991

1.4.2 Kengetallen

Kengetal	2018 (basisjaar)	2022 (voorgaand jaar)	2023
Omzet (in € MIO)	35	109	105
FTE	75 (per 31dec.)	160 (maandgemiddelde)	181 (maandgemiddelde)
Gebouwen (m2) (kantoor + productiehallen)	14438	15208	15208
Gebouwen (m3) (kantoor + productiehallen)	93261	99036	99036

1.4.3 Ladder

ADS Groep wordt aangeduid als KLEIN (K) bedrijf:

- Overhead: 122,33 tCO2 in 2023:
  - ✓ Betreft aardgas (verwarming productiehallen) en elektriciteit (kantoor en productiehallen) en is ≤ 500t (K).
- Project gerelateerd en productielocatie: 475,60 tCO2 in 2023:
  Betreft materieel, zakelijk verkeer, privéauto zakelijk verkeer en is ≤ 2000t (K).

1.5 Continue verbeteren en audits

1.5.1 Continue verbeteren

ADS Groep bevindt zich in een transitie. Deze transitie is nu 5 jaar onderweg en zal de komende jaren nog zijn impact hebben op de organisatie. Deze transitie heeft onder andere effect op het managementsysteem van de organisatie (er is bijvoorbeeld gewerkt aan het herzien van alle processen), gedrag en houding van de medewerkers, verleggen van verantwoordelijkheden, etc. Voor de CO2 prestatieladder betekent dit specifiek dat er de komende jaren gewerkt blijft worden aan een optimalisatie van de inrichting van de ladder in de organisatie. Wie wordt er aangehaakt en kunnen lopende processen (denk aan ontwikkeling op gebied van beleid Duurzaamheid en de impact van CSRD) een plek geven aan de acties met betrekking tot de CO2 prestatieladder (integratie in onze primaire processen).

1.5.2 Interne audit

De interne audit is op 07-05-2024 uitgevoerd door de procescoördinator. De procesondersteuner is geauditeerd. Er zijn geen locaties bezocht, omdat er geen projecten met gunningsvoordeel zijn geweest.

In de komende hoofdstukken zal per invalshoek stil worden gestaan bij de noodzakelijke dan wel gewenste verbeteringen.

1.5.3 Externe audit

De externe audit wordt jaarlijks uitgevoerd door Aboma Certificering. De externe auditor wordt begeleid door de procesondersteuner en de procescoördinator. De resultaten van de externe audit worden zowel met de directie als de medewerkers gedeeld.

Tijdens de laatste externe audit op 14 juni 2023 zijn er geen afwijkingen opgenomen in het overzicht onder hoofdstuk 5.2 terwijl er middels puntenaftrek wel afwijkingen zijn aangeduid, te weten:

- 3.B.1 "De doelstellingen worden opgevolgd en besproken in de diverse overleggen. Echter ontbreken de concrete doelen en de bijbehorende maatregelen in het CO2-reductieplan en de MR. Hiervoor 2 punten aftrek".
  - ✓ Hiervoor is een verbeteractie uitgevoerd waarbij de bewaking van doelstellingen en maatregelen in 1 document zijn opgenomen. Het komende jaar moet uitwijzen of dit voldoende helpt. Daarnaast willen we de komende 2-3 jaar proberen meer acties te integreren in onze primaire/bestaande processen. Zo betrekken we meer collega's vanuit hun primaire werkzaamheden en verwachten we uit te voeren acties voor de CO2 prestatieladder beter ingebed te krijgen in de organisatie.
- 2.C.1 "*(Zie 2.B.3 Gezien op SharePoint, de communicatie met de medewerkers. Ook is Aard geïntroduceerd om CO2 en duurzaamheid een gezicht te geven. Besproken zijn de toolboxen die de leidinggevende houden. Deze hebben zeer regelmatig plaats. Juli staat de volgende gepland).* Wel mag er meer aandacht komen voor het doel van de communicatie en een toetsing of de boodschap ook daadwerkelijk over komt. Hier ligt een verbeterpunt. Hiervoor 2 punten aftrek."
  - ✓ Vanuit de directie is actie ondernomen om een aantal zaken anders te organiseren binnen ADS Groep. Daarbij is onder andere besloten om een programmamanager 2030 aan te stellen die met onderwerpen aan de slag gaat om te zorgen dat ADS Groep gesteld staat en blijft staan voor de toekomst. Onderwerpen als duurzaamheid maar ook strategische interne communicatie zijn in dit programma opgenomen. Na de zomervakantie 2024 wordt er een strategische communicatieplanning opgesteld waarin het onderwerp duurzaamheid een plek krijgt. Verder toelichting kan mondeling worden gegeven door directie en de programmamanager.
- 3.D.2 "Er is geen aantoonbaar budget vrijgemaakt. Neem dat op bij de nieuwe initiatieven. Hiervoor 2 punten aftrek."
  - ✓ Wordt niet aantoonbaar bij voorbaat vrijgemaakt, maar budget is altijd beschikbaar op aanvraag.

Verder zijn er tijdens de laatste externe audit op 14 juni 2023 twee observaties gemaakt in het overzicht onder hoofdstuk 5.3, te weten:

- De reductieplannen waren onvoldoende onderdeel van de MR. Omdat de organisatie deze gebruikt in haar publicaties moeten die hier opgenomen zijn. Dit is in tweede aanleg gedaan en daarom akkoord bevonden.
  - ✓ Observatie is tijdens vorige audit opgepakt en afgehandeld.
- Tijdens de audit is te weinig aandacht geweest aan nieuwe initiatieven op het vlak van participatie.
  - ✓ Met het aanstellen van onze commercieel manager Duurzaam Bouwen zijn we hierin vooruit gegaan. Hij heeft deelgenomen aan sessies bij: Bouwen met hout; Dare to Circulair; DuSpot; Duurzaam ontwerpen & bouwen; Het groene Gideon; Het huis van Sarah; NBVT; Pioneering; Smart Tinylab; Twentse bouwboeren; en Versnelling in de bouw.

In de komende hoofdstukken zal per invalshoek stil worden gestaan bij de noodzakelijke dan wel gewenste verbeteringen.

1.6 Projecten met gunningsvoordeel

Het aantal projecten met gunningsvoordeel is binnen ADS Groep beperkt. In 2023 zijn er geen nieuwe projecten met gunningsvoordeel aangenomen.

2 Invalshoek A - Inzicht

2.1 Kwantificeren

Voor het inzichtelijk maken en kwantificeren van de CO2-uitstoot is gebruik gemaakt van een voor ADS Groep op maat gemaakt model. In het model worden alle verbruiken ingevuld. Vervolgens wordt de daarbij behorende CO2 uitstoot automatisch berekend en vergeleken met het basisjaar en voorgaande jaar. Het basisjaar is 2018. Een afdruk van het model is te vinden in bijlage 1 CO2-footprint 2023.

2.1.1. Dataverzameling

De CO2 gegevens ten behoeve van het opstellen van de footprint worden op de volgende wijze verzameld:

- Maandelijks rondgang energiemeters (gas en elektrisch) productiehallen en kantoor (visueel);
- Real-time informatie mobiliteit/tankpassen zoals brandstoffen, leaseauto's, km-standen, score (online check);
- Halfjaarlijks uitdraai real-time informatie mobiliteit/tankpassen (online);
- Halfjaarlijks overzicht woon-werk kilometers van medewerkers;
- Halfjaarlijks uitdraai KM-vergoeding privéauto's;
- Halfjaarlijks bijwerken en analyseren CO2-footprint scope 1 en 2;
- Jaarlijks bijwerken en analyseren CO2-footprint scope 3;
- Jaarlijkse interne audit/managementrapportage CO2-reductie.

Bij projecten met gunningsvoordeel wordt een separate registratie van emissiefactoren bijgehouden door het projectteam en wordt een separate voortgangs- en eindrapportage opgesteld. Er zijn echter nog geen projecten met gunningsvoordeel geweest.

2.1.2 CO2 Footprint

In bijlage 1 CO2-footprint 2023 staat het overzicht van de directe emissies (scope 1) en indirecte emissies (scope 2). Om een totaaloverzicht van de footprint te geven is sinds 2017 ook het aantal tCO2 van de scope 3 analyse opgenomen in de tabel en deze worden jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De CO2-footprint wordt halfjaarlijks op onze website www.adsgroep.nl gepubliceerd en op verzoek aan belanghebbenden verstrekt. Op de site van SKAO worden alleen de kengetallen jaarlijks vermeld in de maatregellijst en is geen uploadmogelijkheid meer voor de footprint. Dit laatste geld ook voor de site van Duurzame Leverancier.

2.1.3 Emissiefactoren en verificatie

De emissiefactoren van ADS Groep worden halfjaarlijks bij het actualiseren van de CO2-footprint gecontroleerd. Eventuele wijzigingen in de emissiefactoren van de CO2 prestatieladder worden dan aangepast. De emissie inventarisatie is niet door een CI geverifieerd.

2.1.4 Analyse emissies

Per emissie op de CO2-footprint wordt een halfjaarlijkse (scope 1 en 2) / jaarlijkse (scope 3) analyse uitgevoerd. De analyse bevat minimaal:

- het energieverbruik (scope 1 en 2);
- trendanalyse (= in scope 1, 2 en 3 een vergelijk met voorgaand jaar en basisjaar);
- identificatie van de grootste emissies (= ranking scope 3 analyse).

Resultaten van de analyse worden vertaald in nieuwe of aangepaste reductiedoelstellingen en maatregelen (invalshoek B).

2.2 Beoordeling doelstellingen A. Inzicht

De footprint geeft inzicht in onze energiestromen. De footprint wordt halfjaarlijks geüpdatet. Vorig jaar is optimalisatie in de footprint aangebracht middels het inzicht van uitstoot per fte. In 2024 breiden we dit uit met inzicht op regelniveau van de uitstoot per miljoen omzet. De footprint geeft ons voldoende inzicht in waar de grootste uitstoot zich bevindt in het bedrijf en daarmee hebben we voldoende input voor het bijstellen of opstellen van onze kwantitatieve en kwalitatieve reductiedoelstellingen. Met de komst van CSRD verwachten we aanpassingen te willen doen op onze footprint, maar op dit moment is vanuit ASVB nog niet inzichtelijk waar door ADS Groep op gerapporteerd moet gaan worden.

De relatieve omvang van de scope 3 emissies is bepaald en het management is zich bewust van de invloed van het bedrijf in de ketens (zowel up en down stream). Het identificeren van reductiemogelijkheden in deze ketens lukt ook, maar het vertalen naar daadwerkelijke maatregelen blijft aandacht vragen. Het afgelopen jaar is dit verbeterd ten opzichte van de afgelopen jaren. Zo zijn er acties gedefinieerd vanuit de ketenanalyse en een deel van deze acties is ook opgepakt. De stap die nu gezet kan worden is daadwerkelijke reductie doelstellingen koppelen aan de te nemen maatregelen. Hoeveel verwachten wij te besparen en wat besparen we uiteindelijk? We verwachten dat de ontwikkelingen rondom CSRD en het herzien van ons eigen duurzaamheidsbeleid, welke volop in opbouw is, hier ons mee gaat helpen.

In 2023 is een nieuwe ketenanalyse met betrekking tot "Verduurzaming leidingbrug voor Verdygo® waterzuivering" gemaakt inclusief plan van aanpak. Dit naar aanleiding van ontvangen advies van Kader Group (in de persoon van Marco Kemper) om een onderwerp te kiezen welke impact heeft op ons primaire proces. In overleg met directie en teamleiders is vervolgens gekozen voor "Verduurzaming leidingbrug voor Verdygo® waterzuivering". De uitwerking hiervan is uitgevoerd door Marco Kemper op basis van ontvangen informatie van ADS Groep Water van het project RWZI Terwolde. Vervolgens is intern het bijbehorende PVA opgesteld en Marco Kemper beschikbaar gevonden als toetser en als helpende hand voor de emissieberekeningen.

Als laatste verbeterpunt hebben we voor het onderdeel inzicht ons kwaliteitsmanagementplan (de checklist) explicieter gemaakt door af te pellen wat met welk begrip bedoeld wordt.

3 Invalshoek B – Reductie

3.1 Kwantitatieve doelstellingen

De reductiedoelstellingen voor scope 1, 2 en 3 zijn per jaar in aantal % opgenomen in de CO2-footprint.

Afbeelding 1 (fragment doelstelling scope 1 en 2):

Categorie	Onderwerp	Ton CO_2 2023	Ton CO_2 2024	Ton CO_2 2025	Ton CO_2 2026	Ton CO_3 2027
halfjaarlijks (jan. & jul.)	Onderwerpen CO_2 -uitstoot scope 1 en 2					
Brandstoffen	1b1A Gebouwverwarming Aardgas - kantoor	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Brandstoffen	1b1A Gebouwverwarming Aardgas - hallen	111.11	108.40	105.69	102.98	100.27
Brandstoffen	1b1G Gebouwverwarming Stookolie	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Brandstoffen	1b2VD Arbeidsmidd Vrachtauto Diesel B7	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Brandstoffen	1b3MB Arbeidsmiddelen Benzine E10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Brandstoffen	1b3MD Arbeidsmiddelen Diesel B7 - heftruck	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Brandstoffen (TTW)	1b3MP Arbeidsmiddelen Propaan - heftruck	10.64	0.00	0.00	0.00	0.00
Zakelijke auto verkeer	1vB Zakelijk verkeer benzine E10	260.15	259.48	258.82	258.15	257.37
Zakelijke auto verkeer	1vD Zakelijk verkeer diesel B7	238.73	225.35	211.96	198.58	185.20
	Scope 1 totaal (directe emissies)	620.62	593.22	576.47	559.71	542.84
		-9.01%	-13.03%	-15.49%	-17.94%	-20.42%
Elektriciteit	2e1 Elektriciteit ingekocht - kantoor	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Elektriciteit	2e1 Elektriciteit ingekocht - hallen	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Elektriciteit	2e1 Elektriciteit ingekocht - bouwketen	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Scope 2 totaal (indirecte emissies)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
		-100.00%	-100.00%	-100.00%	-100.00%	-100.00%

In scope 1 en 2 (zie afbeelding 1) is de uitstoot voor:

- 1b1A "Gebouwverwarming aardgas – kantoor".
  - ✓ Gereduceerd naar 0 doordat kantoor van het gas is afgesloten en vervangen door een warmtepomp en zonnepanelen.
- 1b1A "Gebouwverwarming aardgas – hallen".
  - ✓ Vooralsnog te reduceren door meer bewustzijn om deuren minder open te hebben en sneller te sluiten, waarvoor heftrucks zijn voorzien van afstandsbediening. Er heeft onderzoek plaats gevonden of hallen in toekomst ook van het gas af kunnen maar dit blijkt niet rendabel.
- 1b1G "Gebouwverwarming Stookolie".
  - ✓ Doordat geen stookolie meer wordt gebruikt gereduceerd naar 0.
- 1b2VD "Arbeidsmiddel Vrachtauto Diesel".
  - ✓ Door verkoop van vrachtauto gereduceerd naar 0.
- 1b3MB "Arbeidsmiddelen Benzine 95, 98 (t/m '20 NL / miv '21 E10 bl)".
  - ✓ Door verkoop van arbeidsmiddelen op benzine gereduceerd naar 0.
- 1b3MD "Arbeidsmiddelen Diesel (t/m '20 NL / miv '21 B7 bl) – heftruck".
  - ✓ Door verkoop van arbeidsmiddelen op diesel gereduceerd naar 0.
- 1b3MP "Arbeidsmiddelen Propaan".
  - ✓ In basisjaar geen heftruck op gas maar uitstoot gelijkgesteld aan 2021 i.v.m. formule reductie t.o.v. basisjaar, omdat anders wordt vermenigvuldiging met 0 = 0; In 2021 1 heftruck op gas; In 2022 van 2 stuks; In 2023 1 stuks; In 2024 laatste vervangen door elektrische.

- 1vB "Zakelijk verkeer benzine".
  - ✓ Reductie erop gebaseerd dat per jaar 1 benzineauto wordt vervangen door een elektrische.
- 1vD "Zakelijk verkeer diesel".
  - ✓ Reductie erop gebaseerd dat per jaar 1 dieselauto wordt vervangen door een elektrische.
- 2e1 "Elektriciteit ingekocht (miv '20 groen, NL-wind, emiss.fact. 0) – kantoor".

- ✓ Gereduceerd naar 0 door groene elektriciteit; Daarnaast verbruik omlaag door aangebrachte zonnepanelen en ledverlichting, maar omhoog door geplaatste warmtepomp.

- 2e1 "Elektriciteit ingekocht (miv '20 groen, NL-wind, emiss.fact. 0) – hallen".
  - ✓ Gereduceerd naar 0 door groene elektriciteit; Daarnaast verbruik omlaag door ledverlichting.
- 2e1 "Elektriciteit ingekocht (miv '20 groen, NL-wind, emiss.fact. 0) – bouwketen".
  - ✓ Gereduceerd naar 0 door groene elektriciteit.

Afbeelding 2 (fragment doelstelling scope 3):

Categorie	Onderwerp	Ton CO_2	Ton CO_2	Ton CO_2	Ton CO_2	Ton CO_3
		2023	2024	2025	2026	2027
jaarlijks (jan.)	Onderwerpen CO_2 -uitstoot scope 3					
Scope 3	3u1 Goederen & diensten	geen invloed tbv reductie				
Scope 3	3u2 Kapitaal goederen	geen invloed tbv reductie				
Scope 3	3u3 Brandstof/energie gerelateerde activiteiten	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Scope 3	3u5 Productieafval	85.10	84.36	83.62	82.88	82.14
Scope 3 (voorheen 2)	2dv Prive auto zakelijk verkeer	4.81	4.69	4.57	4.46	4.34
Scope 3	3u7 Woon-werk verkeer	124.21	122.33	120.45	118.57	116.68
	Scope 3 totaal (indirecte emissies)					
		214.12	211.38	209.64	207.90	206.16
		-29.56%	-30.46%	-31.03%	-31.60%	-32.18%

In scope 3 (zie afbeelding 2) is de uitstoot voor:

- 3u1 "Goederen en diensten".
  - ✓ Niet beïnvloedbaar doordat deze bepaald wordt door de omzet en meestijgt.
- 3u2 "Kapitaal goederen".
  - ✓ Niet beïnvloedbaar doordat deze bepaald wordt door de omzet en meestijgt.
- 3d3 "Brandstof/energie gerelateerde activiteiten".
  - ✓ Gereduceerd naar 0 doordat dit niet meer van toepassing is.
- 3u5 "Productieafval".
  - ✓ Streven door meer bewustzijn beter te scheiden de uitstoot steeds verder te minderen; Moeilijk beïnvloedbaar doordat deze relatie heeft met de omzet en meestijgt.
- 2dv "Privé auto zakelijk verkeer".
  - ✓ In 2023 verplaatst naar scope 3 (wijziging handboek 3.1); Streven door meer bewustzijn en samen rijden de uitstoot steeds verder te minderen.
- 3d7 "Woon-werk verkeer".
  - ✓ Door stijging fte's reductie lastig; Wel beïnvloedbaar door bij nieuw personeel rekening te houden met beperkte reisafstand; Niet beïnvloedbaar door thuiswerken omdat de reisvergoeding (waar de emissiefactor aan gekoppeld is) momenteel doorloopt ter compensatie stroomverbruik thuiswerken.

Uitgangspunt van het meten van reductie is het jaar 2018. De reductiedoelstellingen zijn opnieuw vastgesteld. De reductiedoelstellingen zijn niet gerelateerd aan omzet. Door de reductiedoelstellingen direct op te nemen in de footprint is er een goed overzicht tussen inzicht (invalshoek A) – en doelstelling (invalshoek B).

3.1.1 Scope 1
Voor scope 1 is het reductieresultaat in 2023 12,50% ten opzichte van basisjaar 2018 (in plaats van de doelstelling van 9,01%). In 2022 was het reductieresultaat nog 5,24%.

3.1.2 Scope 2
Voor scope 2 is het reductieresultaat in 2023 100% ten opzichte van het basisjaar 2018, zoals al een aantal jaar het geval is. Dit komt doordat in 2020 groene elektriciteit is ingekocht op basis van NL-wind waarvan de emissiefactor 0 is.

3.1.2.1 Scope 1 en 2
In 2018 was de totale uitstoot van scope 1 en 2 1038,52 tCO2 *(door automatische herberekening over voorgaande jaren wordt de uitstoot van 2018 in 2023 1052,55 tCO2 met behoud van uitstoot op elektra ondanks emissiefactor van 0 door 100% groene energie).* In 2022 was dit afgenomen tot 685,22 tCO2 *(na automatische herberekening)*. Voor 2023 geldt dat dit is afgenomen tot 596,84 tCO2.

3.1.3 Scope 3
Voor scope 3 zijn er in het verleden geen reductiedoelstellingen benoemd/behaald. Vanaf 2020 zou ADS Groep hiervoor doelstellingen formuleren, maar er is uiteindelijk eerst een verbeterslag doorgevoerd met betrekking tot betere onderbouwing van de emissiefactoren, met daarnaast gaandeweg wat meer percentages ingevuld om er gevoel bij te krijgen. Net als in 2020 en 2021 is de uitstoot doorgestegen door stijgende omzet. Zoals gepland zijn in de tweede helft van 2022 deze doelstellingen herzien en is duidelijk geworden dat op 'goederen & diensten' en 'kapitaalgoederen' geen reductiedoelstelling is los te laten zolang de omzet groeit en hebben we deze losgeknipt van de rest om de reductie op overige wel zichtbaar te krijgen.

Inclusief niet beïnvloedbare uitstoot
In 2018 *(herberekening 2023)* was de uitstoot van scope 3 totaal 29.998,36 tCO2, maar is deze in 2023 totaal maar liefst 79.888,46 tCO2. Beide **inclusief** de 'goederen & diensten' en 'kapitaalgoederen' welke niet beïnvloedbaar doordat ze worden bepaald door de omzet en meestijgen. Kapitaalgoederen is dit jaar relatief laag doordat we huurder van het pand zijn en veel kosten konden worden doorbelast aan verhuurder.

Beïnvloedbare uitstoot
In 2018 *(herberekening 2023)* was de uitstoot van scope 3 totaal 303,96 tCO2, maar is deze in 2023 totaal 232,02 tCO2. Beide **exclusief** de 'goederen & diensten' en 'kapitaalgoederen'. Op dit beïnvloedbare deel een reductie behaald van 23,67%.

3.2 Kwalitatieve doelstellingen
ADS Groep heeft ook kwalitatieve reductiedoelstellingen geformuleerd. Deze hebben onder andere als doel om daadwerkelijke reductie van de CO2 uitstoot te realiseren, maar denk ook aan vergroten van het bewustzijn op het gebied van duurzaamheid.

Er is een plan van aanpak met alle doelstellingen en maatregelen opgezet (zie bijlage 2) met stuurcyclus en verantwoordelijkheid van bewaking. Dit hebben we ingericht door 3 documenten samen te vatten en t.b.v. betere bewaking de acties vervolgens te verplaatsen naar de omgeving van onze reguliere actielijst.

In Q3 van vorig jaar is contact gezocht met Aveco de Bondt om ons te gaan begeleiden in het herzien van ons duurzaamheidsbeleid. Na een nulmeting en een herijking van ons overkoepelend beleid, zijn we op dit moment volop bezig met het ontwikkelen van een vijftal pijlers die ons beleid rondom duurzaamheid gaan vormgeven. Hierin wordt aandacht besteed aan onze markten, doelstellingen, inhoudelijke maatregelen en wordt er ook vooruit gekeken naar relevante KPI's. Zodra dit beleid gereed is (verwachting zomer 2024), gaan we over tot ontwikkeling van dit beleid tot concreet inzetbare informatie. Vanaf ons tenderproces tot en met de projecten in uitvoering en strategische communicatie worden allemaal meegenomen in deze actie. Dit gebeurt allemaal onder ons overkoepelende programma 2030. Hierna gaan we ook over tot het rapporteren over duurzaamheid waarbij we ons eerst focussen op kwalitatief rapporteren en daarna ook kwantitatief. Hierbij zoeken we waar mogelijk integratie met CSRD en de CO2 prestatieladder om dubbel rapportageplicht te voorkomen.

3.3 Beoordeling doelstellingen B. Reductie

ADS Groep weet waar de besparingsmogelijkheden zitten. Er is echter mogelijkheid tot verbetering binnen de kwantificering van de besparingsmogelijkheden. Voorafgaand aan de uitvoering van een maatregel wil ADS groep weten wat de besparing kan zijn en op basis daarvan wordt bepaald welke wel of niet wordt uitgevoerd. Dit jaar gaan we hierin de eerste stap zetten en uitzoeken hoe we dit het beste kunnen doen.

Zie toelichting hierboven in paragraaf 3.2.
De kwantitatieve doelstellingen zijn opgenomen in de footprint. In de tweede helft van 2022 zijn deze doelstellingen aangepast. In relatie tot eis 1.B streeft ADS Groep ernaar om beter inzicht te krijgen in de effecten van uit te voeren maatregelen en daarmee wellicht de kwantitatieve doelstellingen scherper/ambitieuzer te stellen.

4 Invalshoek C – Transparantie

4.1 Communicatieplan intern

Onderwerp	Doelgroep	Frequentie	Middel	Actiehouder
CO2 footprint	Alle medewerker	Per ½ jaar	Nieuws – Sharepoint	Procesondersteuner + Commercieel manager Duurzaam bouwen
Het nieuwe rijden	Alle medewerkers	1x per jaar	Toolbox - Scharepoint	Procesondersteuner
Onderwerp dat aandacht behoeft	(Alle) medewerkers	Indien van toepassing	Toolbox / werkoverleg	Procescoördinator + Procesondersteuner
Duurzaamheids-onderwerpen:				
-scheiden afval	Alle medewerkers	1x per jaar	Nieuws – Sharepoint Toolbox	Procescoördinator + Procesondersteuner
-deelname aan bijeenkomsten	Alle medewerkers	Ad hoc	Nieuws – Sharepoint	Afhankelijk van onderwerp: Commercieel manager Duurzaam bouwen +

				Procescoördinator + Procesondersteuner
-opstellen en uitwerken van routekaart Duurzaamheid	Alle medewerkers	Ad hoc	Nieuws – Sharepoint Overleggen	Commercieel manager Duurzaam bouwen + Procescoördinator
-acties ketenanalyse	Alle medewerkers	Ad hoc	Nieuws – Sharepoint Overleggen	Procesondersteuner + teamleider realisatie Water

4.2 Communicatieplan extern

Onderwerp	Doelgroep	Frequentie	Middel	Actiehouder
Managementreview	Potentiële opdrachtgevers	1x per jaar	Bedrijfswebsite	Procesondersteuner
CO2 footprint	Potentiële opdrachtgevers Deelnemers	Per ½ jaar	Bedrijfswebsite	Procesondersteuner
Scope 3 analyse	Potentiële opdrachtgevers	1x per jaar	Bedrijfswebsite	Procesondersteuner
Plan van aanpak reductiedoelstellingen	Potentiële opdrachtgevers	1x per jaar	Bedrijfswebsite	Procesondersteuner
Ketenanalyse	Potentiële opdrachtgevers Volgers	1x per 3 jaar	Bedrijfswebsite Site SKAO Linkedin	Procesondersteuner
Maatregelenlijst	Deelnemers	Per ½ jaar	Website SKAO	Procesondersteuner
Certificaat	Potentiële opdrachtgevers	Bij verlenging	Bedrijfswebsite	Procesondersteuner
Noemenswaardige gebeurtenissen	Volgers	Indien van toepassing	LinkedIn	Directie
Beleid maatregelen op het project	Geïnteresseerden	Besluit directie	Open dag Dag van de bouw	Directie
Beleid keteninitiatieven	(Potentiële) opdrachtgevers	Besluit directie	Acquisitie Beurzen	Directie
Netwerkbijeenkomsten	Deelnemers	Per werkgroep een paar maal per jaar	werkgroepen: Bouwend NL Duurzame Leverancier Site SKAO (1x per jaar verzamelen en uploaden)	Procesondersteuner
Duurzaamheids-onderwerpen:	(Potentiële) opdrachtgevers	Indien van toepassing	Bedrijfswebsite LinkedIn	Afhankelijk van onderwerp: Commercieel manager Duurzaam bouwen + Procesondersteuner + Procescoördinator + Directie

-deelname aan bijeenkomsten				
-opstellen en uitwerken van routekaart Duurzaamheid				
-acties ketenanalyse				

4.3 Beoordeling doelstellingen C. Transparantie

Ad hoc communicatie vindt plaats naast de geplande communicatie momenten (zie hierboven). De groep mensen die met ideeën en voorstellen komt, groeit ook langzamerhand. Door de uitrol van het beleid omtrent Duurzaamheid is de groep die hier bewust mee aan de slag gaat, groter geworden.

Op basis van de hierboven omschreven communicatieplannen wordt er zowel intern als extern gecommuniceerd over beleid en de CO2 footprint inclusief wel/niet behaalde doelstellingen. We hebben ons communicatieplan hierboven in 2022 verbeterd. Het is nog de vraag of de management review de juiste plek is of dat het wellicht beter geïntegreerd kan worden in bestaande processen. Dit wordt nader beschouwd in ontwikkeling van herzien beleid Duurzaamheid en de daarbij horende strategische communicatie. Zie 3.2 voor toelichting.

5 Invalshoek D – Participatie

5.1 Beoordeling doelstellingen D. Participatie

Binnen ADS groep hebben we per 1 juli 2023 een functie commercieel manager duurzaam bouwen gecreëerd om duurzaamheid binnen ADS Groep te verbreden en meer draagvlak voor dit onderwerp te krijgen. De functie is ingevuld door Arend Jan Overbeek die 5 jaar werkzaam is bij ADS Groep en weet hoe de verschillende afdelingen werken.

ADS Groep is inmiddels lid van Pioneering. Dit is een platform voor vernieuwers in een toekomstbestendige leefomgeving. Door verbindingen te leggen tussen het bedrijfsleven, woningcorporaties, overheden en onderwijs- en kennisinstellingen, jagen wij initiatieven aan die bijdragen aan een innovatief en toekomstbestendig Oost-Nederland. Bij Pioneering bezoeken wij verschillende bijeenkomsten om kennis op te doen van Biobased bouwen, hergebruik van materialen en Emmisieloos bouwen. In één van de kennissessies hebben wij een presentatie verzorgt van onze circulaire ontwikkeling van oude Velux dakramen naar hoogwaardige houten glaswanden.

Om het onderwerp duurzaamheid en het verlagen van onze footprint verder te verbeteren, zijn we de afgelopen periode bezig geweest, in samenwerking met Aveco de Bondt, met de roadmap 2030 voor ADS Groep (herzien van ons totale duurzaamheidsbeleid). We verwachten dat deze roadmap in september 2024 gereed is en met de organisatie gedeeld kan worden.

Begin januari van dit jaar hebben wij tijdens onze jaarlijkse Veiligheidsdag ook tijd besteed aan duurzaamheid. Hiervoor heeft Aveco de Bondt een presentatie verzorgt om de verschillende onderdelen van duurzaamheid te belichten. Bij Water heeft onze commercieel manager duurzaam bouwen een presentatie

gehouden over de duurzaamheidsmogelijkheden binnen de waterprojecten. Om duurzaamheid breder uit te dragen delen wij ook kennis en werken we mee aan nieuwe ontwikkelingen op brancheniveau. ADS heeft bijvoorbeeld als eerste in Nederland een houten leidingbrug op een RWZI gerealiseerd. Om de kennis van deze ontwikkeling te delen heeft ADS een presentatie verzorgt voor de volgende ingenieursbureau:

- Aveco de Bondt, Witteveen en Bos, IA Groep Water, Royal Haskoning, Arcadis en Tauw.

Deze presentatie is op 11 januari 2024 gegeven.

In 2023 zijn de eerste elektrische auto's in gebruik genomen, waardoor we een reductie op onze Co2 uitstoot hebben gerealiseerd. Voor het kantoor zijn twee laadpalen voor vier auto's aangelegd.

Op de bouwprojecten werken we nu met Prezero om ons afval op de juiste wijze te scheiden af te voeren en zorgen dat de materialen goed worden hergebruikt. Op de bouwlocatie in Heerenveen is de eerste plasticpers geplaatst om hiermee het plastic tot balen te persen en dan te laten afvoeren. Hiermee reduceren we de transporten. We zijn ook gestart om het afval meer te scheiden. Bij toelevering zijn we begonnen met scheiden van ons gipsafval en op kantoor zijn we begonnen om ons koffiedik apart in te zamelen en aan te bieden voor verwerking tot nieuwe producten.

We zien dat de duurzaamheid binnen onze projecten meer vorm begint te krijgen. Bij een raamovereenkomst bij Water zijn er al doelstellingen geformuleerd met betrekking tot het reduceren van afval en Co2 uitstoot van het vervoer naar de bouwplaats toe.
Bij Bouw is het eerste duurzaamheidsproject in voorbereiding; een zorgcomplex waarbij het gebouw volledig in hout met biobased isolatie wordt gerealiseerd.

5.1.1 Structurele initiatieven

Onderwerp	Frequentie	Actiehouder	Status
Bouwend Nederland	1 à 2x per jaar	Procesondersteuner	Loopt, deelname zetten we nog door.
Duurzame Leverancier	1 à 2x per jaar	Procesondersteuner	Loopt, deelname zetten we nog door.
Pioneering	4x per jaar	Man. Duurzaam bouwen	Loopt.
NBVT	2x per jaar	Man. Duurzaam bouwen / Projectleider toelevering	Loopt.
Lente Akkoord	1x per jaar	Man. Duurzaam bouwen	Loopt.
Beursen	2x per jaar	Man. Duurzaam bouwen	Loopt.
Cirkelstad	n.t.b.	Man. Duurzaam bouwen	Deelname 'vriendschap' nog in gang te zetten.
Klankbord Zuiveringen*	n.t.b.	Directie	
Aquathermie	n.t.b.	Directie	Deelname nog in gang te zetten.

*) Het klankbord zuiveringen is niet primair opgericht om onderwerpen op het gebied van duurzaamheid te behandelen, maar onderwerpen zoals stikstof en circulariteit worden wel behandeld (meeste recente bijeenkomst van 24 mei 2023 ging over onder andere stikstof waarbij een van de directieleden van ADS Groep in het panel zat).

5.1.2. Losse initiatieven

Hieronder staan we kort stil bij een aantal initiatieven van het afgelopen jaar. We zien al deze losse initiatieven als bijdrage aan onze ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Ook hopen we dat het

bijdraagt aan het kiezen van structurele initiatieven (dus oriëntatie) die bijdragen aan onze ambitie en behoefte (focus).

Onderwerp	Doelgroep	Wanneer	Opmerkingen
Bouwend Nederland Regio Oost	Kennis delen collega bedrijven	9 juni 2023	
Deelname Grote Gideon bijeenkomst	Kennis delen	6 september 2023	Sessie: Betekenis Economie Kees Klomp Koolstofopslag materiaal Sacha Brons
Intentieverklaring Twentse Bouwboeren	Samenwerken in de keten	25 september 2023	Stimuleren van biobased bouwmaterialen van land naar pand
Circulariteit in de praktijk	Medewerkers in het veld	12 oktober 2023	
Huis van Sarah	Mensen uit de bouw en installatiewereld	17 oktober 2023	Vanuit theater duurzaamheid onder de aandacht brengen
Dare to Be Circular		14 november 2023	
Houtbouw in de RWZI	Ingenieursbureau water / project HWP	11 januari 2024	Kansen uitgelegd voor houtbouw in de RWZI
Presentatie duurzaamheid Aveco de Bondt	Alle medewerkers ADS groep	11 januari 2024	Onderwerpen: Co2 in bouwproces Circulariteit Biobased materialen Voorbeeld projecten
Toekomstige leefomgeving		1 februari 2024	Ondertekeningen circulair gevel akkoord Arend Jan Overbeek
De Nacht van biobased Bouwen		7 februari 2024	Verschillende presentatie betreft duurzaamheid
Publicatie houten leidingbrug RWZI Terwolde		Februari 2024	Publicatie in het "Houtblad" houten leidingbrug Terwolde.
Material District Utrecht	Ontwerpers	8 maart 2024	Nieuwe duurzame en circulaire materialen
Houtbouw beurs	Bouwers	15 mei 2024	Bezoek houtbouw beurs 3 sessies deelgenomen Hout en houtproducten van eigen bodem Op naar Net Zero De kracht van hout in de NMD
Wider Uptake	waterschappen	16 mei 2024	Uitleg van restromen uit RWZI naar toepassen van producten. Bijvoorbeeld een biocomposiet NPSP

6 Conclusies en aanbevelingen

Ons managementsysteem omtrent de CO2 prestatieladder functioneert. Met name qua inrichting, sturing, verantwoordelijkheden en opvolging hebben we de laatste jaren veel stappen gezet. De focus komt nu op een aantal specifieke onderdelen te liggen die nog verbetering vragen. Daarnaast blijven we ook continue verbeteren en zoeken naar mogelijkheden om te optimaliseren. Het komende jaar willen we onze aandacht vestigen op de volgende punten:

- Onderzoeken vaste partnership met Kader voor CO2 prestatieladder;
- Binnen scope 3 blijft het vertalen naar daadwerkelijke maatregelen aandacht vragen. De stap die nu gezet kan worden is daadwerkelijke reductie doelstellingen koppelen aan de te nemen maatregelen (denk aan vergroening wagenpark). Hoeveel verwachten wij te besparen en wat besparen we uiteindelijk;
- Betere relatie leggen tussen reductiedoelstellingen en te treffen maatregelen (kwantitatief en kwalitatief) door voeren in management review en onderliggende documenten;
- Verbeteren van de kwantificering van de besparingsmogelijkheden. Voorafgaand aan de uitvoering van een maatregel wil ADS groep weten wat de besparing kan zijn en op basis daarvan wordt bepaald welke wel of niet wordt uitgevoerd;
- Plan van aanpak reductiedoelstellingen (3 documenten naar 1) onderdeel maken van reguliere overleggen t.b.v. uitvoeren acties/maatregelen;
- Ontwikkelen nieuw beleid rondom Duurzaamheid;
- Ontwikkelen strategische communicatie rondom onderwerp Duurzaamheid en daarmee de CO2 Prestatieladder;
- Positionering communicatieplan aanpassen;
- Integratie in primaire/bestaande processen verder inrichten vanuit herzien beleid rondom Duurzaamheid en vervolgens de implementatie daarvan;
- Keuze maken in structurele initiatieven en blijvend evalueren in kader van aansluiting ambitie en behoefte;
- Implementatie ketenanalyse in organisatie en naar klanten;
- Impact CSRD beschouwen irt CO2 Prestatieladder.

Bijlage 1 – CO2-Footprint 2023

Bijlage 2 – Plan van aanpak reductiedoelstellingen – live (document 3-in-1)

Bijlage 3 – SKAO Maatregelenlijst 2024

Bijlage 4 – Ketenanalyse 2021 & ketenanalyse 2023